

3 Parasjah Lech Lechah לך לך (= Ga weg jij)

Thora: Beresjiet 12:1-17:27

Hafterah: Jesjahoe 40:27-41:16

Rabbi Berechia zei: "Staat het niet geschreven: 'En Ik zal U geven, 'of' En Ik zal U planten, 'maar Ik zal U maken: dat is, nadat Ik U een nieuwe generatie heb geschapen, zal U vruchtbaar zijn en U vermenigvuldigen'. " (Beresjiet Rabbah 39:11)

Sinds dat de mini-series "Roots", meer dan 20 jaren geleden, voor het eerst op de nationale Televisie in de Verenigde Staten van Amerika uitgezonden waren, werden hoe langer hoe meer mensen uit alle hoeken van de samenleving ertoe aangezet om hun persoonlijke wortels of oorsprong na te speuren. Onder anderen schijnt het een behoefte van binnenuit van velen te weerspiegelen om te weten waar zij vandaan gekomen zijn. Het blijkt uit deze *parasjah*, die nu voor ons ligt, dat dit intensief verlangen in feite binnenin ons geplaatst werd door onze Schepper. Dit bijzondere *Thoragedeelte* legt de historische wortels van het Joodse volk vast door het verhaal van onze vader Awraham op te nemen. In tegenstelling tot de beide voorgaande *parasjot*, welke de duizend jaar vanaf Eden tot Babel omspannen, richt Lech Lecha zich op het leven van een enkel individu en zijn familie, dat alles bij alles misschien hooguit twee eeuwen besloeg. Echter, zelfs ofschoon het onderwerp beperkt is tot een paar aan elkaar verwante mensen, zijn de gebeurtenissen net zo verrijkend als de Zondeval of de Grote Vloed.

De Inhoud van deze Parasjah kan worden samengevat in twee eenvoudige woorden: mensen en beloften. Daarom zal ons commentaar als volgt omljnd worden:

- Speciale mensen.
- Speciale beloften.

Speciale mensen.

In tegenstelling met de veelomvattende geslachtsregisters in *Parasjah* Noach, voorziet Lech Lecha ons van gedetailleerde informatie over maar een paar mensen, echter over sleutel individuen. Deze persoonlijkheden spelen allemaal een specifieke rol in de zich verder ontvouwende geschiedenis van het Joodse volk. Zij spelen ook een hoofdrol in de gradueel ontvouwende openbaring van de Messiach. Enigen van de mensen hebben positieve rollen, zoals Awraham of Malchi-tsèdèk. Anderen zoals Isjmaël hebben ietwat negatieve delen in het Bijbelse drama te spelen. Daar het verhaal zich centreert rond deze belangrijke mensen, dienen we dan beter met hen bekend te worden.

Awraham: de man die een natie voortbracht

" Het belangrijkste individu in onze *sidra* is natuurlijk Awraham. Wat kan er van hem gezegd worden dat nog niet door zoveel anderen gezegd is? Allereerst moeten we ons realiseren dat, zoals veel G'dsmensen in de Thora, alleen de details worden verteld die voor de voortgang van het verhaal nodig zijn. Informatie die we wensen, maar waarvan we wisten dat zij onderwerp van speculatie was, is uit de tekst gelaten. Echter, in hun vraag naar kennis hebben enige van de Joodse Wijzen uit de oudheid vaak tussen de regels gelezen en gepoogd om enige gewenste details te leveren, die de Schrift aan ons niet gaf. Dit is special het geval met Awraham. We kunnen bijvoorbeeld pagina's van dergelijke speculaties zien in de Midrasj Rabbah. Hieraan toegevoegd is Rashi, één van meest geachte Joodse commentatoren van de Thora en eeuwen na de voltooiing van de Midrasj Rabbah, ook erg fantasierijk. Bijvoorbeeld bij het becommentariëren op de naam van Awraham's vaderstad Oer der Chaldeeën (Beresjiet 11:28) suggereert Rashi dat het Hebreeuwse woord voor Oer (אור) "vuur" betekent. Dat is waar hij naar toe verwijst, naar wat hij noemt het "vuur van de Chaldeeën," of het grote vurige fornuis dat in Oer was. Gebaseerd op deze interpretatie verhaalt Rashi dan hoe Awram de bron van enige problemen was, die Terah met de leider Nimrod had: Hij speculeerde dat Terah Awram, zijn zoon bij Nimrod aanklaagde, omdat Awram de afgoden verpletterde en Nimrod hem Awram) in een vurige oven wierp.

Gelukkig behoeven we niet onze toevlucht te nemen tot de *midrasj* om te zien wat een groot G'dsman Awram was. Deze *parasjah* voorziet ons van voldoende materiaal om van dat feit te vertellen. Misschien is het veruit meest in het oog springende kenmerk dat over hem geopenbaard is, zijn geloof en vertrouwen in G'd en Zijn Woord. Het was geen gemakkelijk ding om zijn familie te verlaten en zich verder te wagen in gehoorzaamheid aan G'd, naar een onbekend gebied. Noch was het een lichte taak om zijn hele volwassen leven op de basis van zekere beloften, die een onzichtbare G'd aan hem gegeven had, te leven. Het is dan ook

een huldeblijk aan Awram dat hij verscheidene malen in de B'riet Chadasjah wordt geciteerd als iemand met geloof. Sja'oe! van Tarsus gebruikt hem als een voorbeeld van iemand die volledig op G'd vertrouwde voor zijn rechtvaardiging. De Schrift onderwijst duidelijk dat eenieder die werkelijk gerechtvaardigd is door geloof, altijd een leven leeft dat gekenmerkt is door een voortdurende dagelijkse wandeling in geloof, zich manifesterend door een rechtvaardig leven verenigbaar met de heiligheid van G'd. Vanwege dit citeert Jakobus Awram als een man die, omdat hij gerechtvaardigd werd door geloof, een leven van goede werken leefde.

Een stad verwachtende.

Misschien wordt de meest poëtische huldeblijk aan Awraham in de Hebreeënbrief 11:8-12 gevonden, de geloofszaal van vermaardheid. Hier worden Awraham en zijn vrouw Sarah erkend als mensen die "Hem betrouwbaar beschouwden, die de belofte had gedaan." In deze zelfde passage wordt Awraham ook geprezen voor zijn geloof in het volgen van de Heer naar een vreemd land omdat "hij uitkeek naar de stad met fundamenten, wiens architect en bouwheer G'd is." (11:10) Dit toont ons dat het niet alleen maar een natuurlijke landstreek was die Awraham zocht toen hij de Heer volgde maar dat het uiteindelijk de echte woonplaats van de Heilige Zelf was, naar welke Awraham reisde.

Precies zoals wij.

Eén van de redenen waarom we zelf zo aangetrokken weten door Awraham en zijn geloof, is het feit dat hij in alle opzichten een mens was zoals wij. Hij had geen hoge theologische graden van een universiteit noch had hij G'dvrezende ouders nodig om hem te leiden en hem te onderwijzen. Toch zonderde de Thora hem af, gescheiden van zijn familie, als één van het overblijfsel van zijn generatie die de godvruchtige lijn van menselijkheid, begonnen bij Seth en voortgezet via Noach, zou verderzetten.

Bovendien legde de Thora enkele van zijn tekortkomingen vast, zowel als enkele van zijn grootheid. De meesten zijn het er bijvoorbeeld over eens, dat Awram volledig rechtuit tegen Farao in Beresjiet 12:10-20 geweest had moeten zijn betreffende de identiteit van Saraï. Bovendien blijkt het, dat toen het er op leek dat er geen beloofde erfgenaam voortkwam uit zijn bejaarde vrouw Saraï, dat hij de zaak in zijn eigen handen nam en een erfgenaam zocht via Hagar, ofschoon dit in deze cultuur een volmaakt aanvaardbare praktijk was. Toch, de fouten allemaal ter zijde, was het omdat Awram in wezen G'ds belofte om een vader van vele naties te zijn, ernstig nam dat dit hem ertoe bracht een erfgenaam te zoeken. Rabbi Eli Munk voorziet ons van een doelmatige samenvatting van deze grote man. We bieden het hier aan als de afsluiting van onze schets van Awraham:

"Awraham was geen persoon met visioenen, niet een wijze doordrenkt van binnen met godsdienstige bespiegeling, niet een geleerd filosoof, niet een fanaticus of een verheven profeet. Hij was heel eenvoudig een man, een zoeker naar waarheid met een edelmoedig hart en een vurige ziel. Awram's religie was niet beperkt tot gebeden, geloven, rituelen of kastijdingen. Het was allereerst en verreweg het meest bestaand uit vroomheid, oneindige vroomheid ondanks alle obstakels. Awram's religie eist de persoon volledig op."

Hagar en Saraï: dominante vrouwen voor een Midrasj.

Een studie van de belangrijke persoonlijkheden van deze *parasjah* zou niet compleet zijn zonder een paar commentaren over Hagar en Saraï. We richten ons eerst op Saraï, eerder dan Hagar. Dit is omdat Saraï vaak gezien wordt als de geestelijke en Hagar wordt soms verdoemd als de heidense vrouw. Toch schijnt de Thora Hagar in een ander licht op te voeren. Laten we eens bekijken hoe dit komt.

Hagar was geen Semitische noch een officieel lid van Awram's gezin. Zij was alleen maar de dienstmeid van Saraï. Niettemin, in het vasthouden aan de gevestigde gewoonte van die dagen gaf Saraï, die onvruchtbaar was, Hagar aan Awraham om met haar om te gaan opdat zij een erfgenaam voor Awram zou dragen door Hagar. Dit gebeurde inderdaad. Saraï echter, zich eveneens vasthoudend aan de culturele normen, begon zich vernederd te voelen in de ogen van Hagar, in het falen om voor haar echtgenoot een kind te dragen. Het werd voor vrouwen per slot van rekening als een sociale schande beschouwd om onvruchtbaar te zijn. Als gevolg daarvan begon Saraï Hagar hard te behandelen (16:6). 16:9 vertelt ons dat G'd een engel naar Hagar zond om haar te bemoedigen en te troosten en haar over G'ds plan voor haar te vertellen. De engel vertelde haar specifiek: "De Heer heeft je gebed gehoord" (vers 11). Het woord vertaald met "gebed" (עָנִי - *eni*), kon beter vertaald worden met "kwellend." Toen de engel zei dat de Heer haar hoorde, hield dat in dat zij in haar

kwelling naar Hem riep. Zo zien we dat Hagar de G'd van Awraham aanriep. Bovendien lezen we aan het slot van deze ontmoeting dat zij de Heer ook aanbad: "En zij (Hagar) noemde de naam van de Eeuwige, die tot haar gesproken had: "U bent de G'd van het zien." Want zij zei: "Heb ik hier niet uitgezien naar Hem, die mij ziet?"

J.H. Hertz suggereert dat deze uitdrukking ons vertelt dat zij wist dat "een G'd", die zich verwaardigt om notitie te nemen van de toestand van Zijn schepsels en hen in het uur van hun nood hulp zendt." Met andere woorden, Hagar - geen biologisch lid van Awraham's familie - blijkt een relatie met de G'd van Awraham te hebben. Zij bad naar Hem, aanbad Hem en hoorde Zijn stem. Zij bezat ook een mate van echte theologische kennis. Zij wist, dat haar G'd een G'd was die persoonlijk sprak, een G'd, die zijn verzorgende engelen uitzendt en een G'd die Zijn volk helpt en troost. We weten niet hoe Hagar in G'd kwam te geloven. We kunnen er alleen maar naar gissen dat zij beïnvloed was door het geloof van Awram en Sarah, daar zij in hun huishouding woonde.

Sja'oe'l's midrasj

De B'riet Chadasjah vermeldt Hagar. We lezen over haar in verbinding met Awraham, Sarah, Isjmaël en Jitschaq in Galaten 4:21-31. Op voorwaarde dat we zorgvuldig denken via dit gebruik van de persoonlijkheden, zullen we niet per vergissing Hagar's geestelijke toestand verkeerd opvatten, maar ook zullen we de hele bedoeling van Sja'oe'l's illustratie totaal misverstaan! Om Sja'oe'l's gebruik van deze persoonlijkheden echt te begrijpen dienen we te weten dat hij een gewone Joodse literaire vorm hanteert die *midrasj* genoemd wordt. Dit betekent dat de dingen die Sja'oe'l over onze helden uit Beresjiet zegt, niet bedoeld worden om een historisch feit te geven, noch dat zij noodzakelijk bedoeld worden om het oorspronkelijke G'd-geplande doel voor de openbaring te geven. Hij gebruikte ze alleen maar als een allegorie om zijn punt in de context te bewijzen. Deze *midrasj* wordt gegeven in een context, waarin Sja'oe'l twee convenanten vergelijkt: het convenant van belofte gesloten met Awraham en het convenant van gehoorzaamheid (*Thora*) door Mosje met Israël gesloten (Gal. 3-4). Sja'oe'l verzekert dat beide convenanten geldig zijn en elkaar aanvullend, niet tegenstrijdig zijn. Bij het vastleggen van dit punt onderwijst Sja'oe'l door de *midrasj*, dat op een geestelijk, theologisch niveau, het convenant van de belofte vooraf moet gaan aan het convenant van de *Thora*, of van de gehoorzaamheid. We worden gerechtvaardigd door geloof in de beloften van G'd, niet door gehoorzaamheid aan de *Thora*. De door hem gemaakte *midrasj* illustreert dit punt als volgt: In de *midrasj* is er een vergelijking tussen twee vrouwen, twee kinderen, twee convenanten en daarom twee verschillende benaderingen voor rechtvaardiging. De convenanten die de Heer sloot met Abraham en Mosje (respectievelijk) waren bestemd om te functioneren naar wat G'd door hen bedoeld had. Het convenant van de belofte was bedoeld om zegening te brengen. Het convenant van gehoorzaamheid was bedoeld om zegening of de vreugde van die rechtvaardiging te brengen, niet de rechtvaardiging zelf. Als de *Thora* van gehoorzaamheid vóór het geloof in de beloften van G'd geplaatst wordt, zullen de dingen op het geestelijk niveau verkeerd functioneren! Want niemand kan worden gerechtvaardigd op de basis van gehoorzaamheid. Het is altijd op de basis van geloof. Daar iemand niet gerechtvaardigd kan worden op de basis van de gehoorzaamheid, citeert Sja'oe'l in deze *midrasj* een tijd waarin Awraham in zijn vlees wandelde en niet op G'd vertrouwde voor de beloften. Hij deed dat toen hij Hagar "voor" Sarah plaatste. Sarah moest het eerste komen. Awraham moest handelen op de beloften van G'd en moest niet vertrouwen op zijn vlees. Het was door Sarah dat de beloften zouden komen, niet door Hagar. Maar Awraham vertrouwde op dat punt niet ten volle op G'd en poogde de zaken in eigen handen te nemen door in Hagar in te gaan. Toen hij tot Hagar ging vóór Sarah, was het alsof hij een persoon was die op de *Thora* vertrouwt voordat hij op G'd's beloften vertrouwt. De resultaten zoals de *midrasj* ze aangeeft, zijn alleen maar rampzalig. Dit is waarom het in de *midrasj* schijnt dat Hagar een heidense en een ongelovige is. Echter, in de *midrasj* is zij alleen een illustratie van wat het is om in het vlees te wandelen, zichzelf te plaatsen vóór de wil van G'd.

Malchi-tsèdèk: de mysterieuze man.

De laatste persoonlijkheid, die we zullen onderzoeken is Malchi-tsèdèk, gevonden in hoofdstuk 14. Als we het hoofdstuk 14 uit Beresjiet verwijderen, zal de voortgang van het verhaal in het boek niet worden verstoord. Onder anderen kan dit ons vertellen dat de schrijver enige zeer welbepaalde redenen had om dit tussenspel doelmatig in het verhaal van Awraham in te voegen. Ongetwijfeld is de mysterieuze persoon van Malchi-tsèdèk voor Mosje een hoofdreden om de inhoud van hoofdstuk 14 bij ons te introduceren. Inderdaad is hij een raadsel. De informatie die we van hem hebben, is schaars. We weten bijvoorbeeld dat deze naam:

"koning van gerechtigheid" Betekent. We weten ook dat hij een priesterkoning was in de tijd van Awraham. Daaraan toegevoegd geeft de tekst aan dat hij de Hoogste G'd aanbad en dat Awraham aan hem de tienden betaalde. Verder dan dat worden we aan speculaties overgelaten.

Speculaties van de Wijzen

De literatuur van de wijzen demonstreert hoe groot zulke speculaties door de eeuwen heen bij enige commentatoren de praktijk waren. Enige van de Joodse wijzen uit de oudheid lieten grote vindingrijkheid zien in hun speculaties omtrent Malchi-tsèdèk. Echter, hun hoogscheppende traditie deden het niveau van verwarring en mysterie omtrent deze figuur verder toenemen. Laten wij naar een stuk literatuur uit de late Tweede Tempelperiode of later kijken, als een voorbeeld van zulke speculaties, II Enoch. Wij zijn er niet zeker van dat dit schrijven van christelijke dan wel van Joodse oorsprong is. Niettemin kan het tenminste enige oeroude joodse tradities weergeven. Eén zo'n traditie verhaalt de geboorte van Malchi-tsèdèk, gevonden in II Enoch 71:1-21. Hier wordt hij wonderbaarlijk geboren juist wanneer zijn ouderlijke maagdmoeder sterft! Bij zijn geboorte komt hij tevoorschijn als een volledig ontwikkeld drie-jaar oud kind!

Eén van de interessanste oeroude verwijzingen naar Malchi-tsèdèk wordt in de Dode Zeerollen gevonden. In 11 Q Melch vinden we dat Malchi-tsèdèk zeer verhoogd was, boven al de engelen. Bovendien concludeert de geleerde James Charlesworth uit de Dode Zeerollen: "Het wordt gesteld, dat hij de leiding zal hebben over een hemelse rechtzitting en preciese bestraffing met de hulp van de andere engelen." Hij zegt ook dat het blijkt dat de Rollen Malchi-tsèdèk aanduiden als: "Een hogepriester van de hemelse Tempel en geïdentificeerd met de aartsengel Michaël, die de rol vervult van de hemelse priester in de rabbijnse literatuur."

De verhoging van Malchi-tsèdèk door de schrijvers van de Dode Zeerollen heeft enige hedendaagse geleerden ertoe gebracht om te suggereren dat misschien het boek van de Hebreeënbrief geschreven kan zijn om de Joodse gelovigen, die van zo'n achtergrond zijn gekomen, te bemoedigen. (Ook Berkowitz heeft dit gezichtspunt.)

Komend bij de hedendaagse tijd, vertegenwoordigt Rabbi Eli Munk misschien het beste de gewone rabbinale tradities en hun verstaan van Malchi-tsèdèk. Hij zegt dat sedert Sjem, Noach's zoon, de wetenschap van de Allerhoogste G'd bij zich droeg, Malchi-tsèdèk moet worden geïdentificeerd met Sjem.

Awram was de eerste om te erkennen, dat G'd niet alleen de Schepper van hemel en aarde is, maar dat elkeen van ons van Hem afhangt om te overleven. Daarom, in tegenstelling tot Malchi-tsèdèk/Sjem, noemde Awram G'd Ad-nai, mijn Heer." Vanwege deze tamelijk inferieure verwantschap met G'd, zegt Munk: "dat de waardigheid van het priesterschap van de afstammelingen van Malchi-tsèdèk werd genomen en gegeven aan de kinderen van Awraham. Het was omdat Malchi-tsèdèk de orde van de essentiële ideeën omkeerde - hij zette het principe van de G'ddelijke Voorzienigheid naar de tweede plaats." Jammer genoeg voor Munk schijnt de Schrift zich niet te houden aan een dergelijk inferieur standpunt over Malchi-tsèdèk. De vereniging van koning en priester te Jeruzalem moest David ertoe brengen om hem aan te zetten te zingen van de komst van een groter Malchi-tsèdèk. In feite, als de volgende uitleg correct is, spreekt het van een tamelijk verhoogde Malchi-tsèdèk die al kwam.

Een volledige Koning!

Psalm 110:4 luidt in het Nederlands: "De Heere heeft gezworen en het berouwt Hem niet: 'Gij zijt priester voor eeuwig naar de wijze van Malchitsèdèk.'" Dit vers wordt in de Hebreeënbrief gebruikt als verwijzing naar Jesjoea. Naar wie verwijst de Psalm? Het antwoord geeft vers 1 waar we een discussie binnen de G'dheid plaatsvindt. "Aldus luidt het woord des Heren tot mijn Here: 'Zet u aan mijn rechterhand,'" Als de Heer een priester is "naar de wijze van Malchitsèdèk," naar wat refereert deze "wijze"? Is het een verwijzen naar een of andere hemelse priestergroep, een geestelijke organisatie, of een groep priesters of iets anders? Het blijkt dat het Hebreeuws wel een beetje licht werpt op onze vraag en kan ons daarom helpen het te beantwoorden. Het Hebreeuws van Ps. 110:4 is:

נשבע יהוה ולא ינחם אתה
כהן עולם על-דברתי
מלכי-עדק:

Het Hebreeuws is tamelijk rechtuit. Een probleem kwam echter naar boven toen men על-דברתי ontmoette. De meest gewone vertaling van de woorden על-דברתי is "naar de orde," of "naar de wijze." Maar de beste manier om ze te vertalen is door het zinsdeel: "op mijn woord." Deze vertaling past ook beter binnenin de context waar dan "op mijn woord" in parallelpositie zou zijn met het eerste deel van het vers: "De Here heeft gezworen en zal niet Zijn opvatting veranderen." (het berouwt hem niet."). Daarom zouden "woord" en "gezworen" volmaakt parallel aan elkaar zijn. Met andere woorden de drijfveer van deze Psalm uit het Hebreeuws is dat de Heilige tegen David's Heer praat en tegen Hem zegt: "Op Mijn woord, U (David's Heer) Malchi-tsèdèk, bent priester voor eeuwig," Malchi-tsèdèk verzekerend van zijn eeuwig priesterschap.

Laat ons, met deze interpretatie in gedachten, terugkijken op Beresjiet 14:18. Het Nederlands luidt: "En Malchi-tsèdèk, de koning van Salem." Hier is "Salem" begrepen als een plaatsnaam. Echter, het Hebreeuws kon net zo goed zeggen: "Maar Koning der Gerechtigheid, een volmaakte (volledige) koning" door het woord "salem" niet als plaatsnaam te nemen maar als een bijvoeglijk naamwoord van het woord shalom, שלום, hetgeen dan volledigheid, heelheid of zelfs volmaaktheid betekent. Hier volgt, in het licht van dit alles, wat onze vriend en Israëliische Bijbels-Hebreeuws expert Dov Chaikin concludeert betreffende de verschijning van Malchi-tsèdèk in Beresjiet 14: "Maar als de persoon, tegenover Abraham geplaatst, iemand is van wie hij erkent dat deze zoveel groter is dan hijzelf, de Volmaakte Koning, neemt het vervolg in Beresjiet 14:18-20 een hoogst betekenisvolle betekenis aan. Op welk moment had Awraham een eed (aan JHWH) gezworen (vs22)? En waarom was Malchi-tsèdèk zomaar uit het niets op het toneel verschenen juist voordat de koning van Sedom opkwam om Awraham te ontmoeten? Hier was voor mij een duidelijke manifestatie (de eerste vastgelegde) van JHWH in menselijke vorm!" Daarop legt Dov interessant genoeg uit dat het deze passage was, die veel van zijn persoonlijke twijfels wegnam betreffende Jesjoea's claim op goddelijkheid, die de verzekering van zijn redding ergens na 1977 bevestigde.

Wij kunnen zeker begrijpen waarom dit zo was. Blijkbaar had de schrijver in de Hebreënbrief 7 hetzelfde in gedachten toen hij Jesjoea met Malchi-tsèdèk gelijkstelde. In feite spreekt de schrijver in de Hebreënbrief dit uit betreffende Malchi-tsèdèk: ...[dat hij] was "zonder vader of moeder, zonder geslachtsregister, zonder begin van dagen of einde des levens, en aan de Zoon van G'd gelijkgesteld, blijft hij priester voor altoos" (7:3).

Bovendien, als Dov's interpretatie correct is, dan was dit één van de momenten in Awraham's leven, waarover Jesjoea sprak in Jochanan (Johannes) 8:56: "Uw vader Abraham heeft zich erop verheugd mijn dag te zien en hij heeft die gezien en zich verblijdt." (Een ander moment was zeker Beresjiet 22, hierop wordt later in een commentaar op teruggekomen.) Welke dag heeft Jesjoea in gedachten? Het is de dag wanneer Jesjoea, de volmaakte Koning der Gerechtigheid, Zichzelf zal openbaren aan allen en Zijn rechtmatige plaats op de troon van David, die éne die over Hem schreef, zal innemen!

Speciale beloften

We zullen het convenant bespreken dat het dominante thema van deze *parasjah* vormt.

Het nationale convenant

Het belangrijkste kenmerk van deze *parasjah* is het convenant dat G'd met Awraham sloot. Zijn belangrijkheid strekt zich ver buiten de pagina's van Beresjiet uit. Inderdaad, het convenant van de belofte met Awraham gesloten, voorziet ons van de basis waarop de Heer met Israël door de geschiedenis heen handelt. Het neemt zijn plaats in naast het convenant van de *Thora*, het convenant met Koning David (2 Samuël 7, Sjmoeel Beth 7), en het vernieuwde verbond van Jeremia 31 (Jirmejahoe) als één van de voortreffelijke nationale en geestelijke documenten van Israël. Het grootste deel van de inhoud van het convenant verschijnt in 12:1-3. Hier wordt Awraham beloofd om zowel een groot mens als ook een grote natie te worden. Hem wordt verteld, dat hij zelf een grote zegening voor anderen zal zijn. Bovendien worden anderen of zegeningen of vervloeking belooft, ervan afhankelijk of zij wel of niet Awraham en zijn afstammelingen zegenen of vervloeken. Tenslotte worden Awraham en zijn afstammelingen een thuisland beloofd, het land Kanaän, waarin zij wonen. Toegevoegd aan de betekenis van deze beloften voor de natie van Israël, na onderzoek van de *B'riet Chadasjah*, weten we ook dat het convenant met Awraham een integraal onderdeel is bij het helpen uitleggen van hoe je je echt met de Heer verbindt. Vanwege dit alles is het daarom noodzakelijk om het van dichterbij te bekijken.

Het type literatuur, waarin de beloften aan Awraham gegeven werden, wordt een "convenant" genoemd. In feite verwijst de Heer Zelf verscheidene keren door die naam hiernaar. Essentieel was een convenant in het oeroude Nabije Oosten een formeel legale overeenkomst tussen twee of meer mensen. Soms waren dit eenvoudige zakenovereenkomsten. Soms was het convenant een huwelijkscontract. Op een veel grotere schaal waren andere convenanten feitelijk verdragen tussen naties. Dit laatste type convenant zal later naar voren komen in onze studies in de *Thora*, wanneer wij Sjemot 19 (Exodus) en het Convenant van de *Thora* bereiken.

Tussen al die verschillende vormen zijn er toch enige algemene kenmerken, die de meeste convenanten met elkaar delen. Het kennen van deze karakteristieke kenmerken zal ons helpen om wat van de inhoud van de Schrift te begrijpen.

De geheiligden.

Het eerste hoofdkenmerk van een oeroud Nabije Oosten convenant was dat de meeste, als ze het niet allemaal waren, religieuze dwangmaatregelen hadden. De goden dienden essentieel als getuigen voor de belofte van trouw tussen de contracterende partijen. De hoofdnadruk ligt hier op de plechtigheid van de beloften; zij waren bedoeld om te worden gehouden. In het geval van Awraham, daar G'd de Ene was die het initiatief voor het convenant nam, was het G'd. Hij kon op geen ander een beroep doen dan op Zichzelf als Degene Die garant stond voor Zijn Belofte.

De offerande.

Een andere karakteristiek van deze convenanten is dat er soms een dier werd geslacht als een offerande om het convenant te ratificeren. In zulke gevallen (als aangetoond in de beroemde Mari documenten uit Assyrië en Syrië uit de 18de eeuw v.Chr.), wordt een vloek gereciteerd voor diegene die het convenant niet houdt. De man die hem (de vloek) reciteerde, verklaarde aldus zijn verwachting van het lot dat hem zou overkomen als hij zijn verdrag-verplichtingen brak. De vervloekingformule ging zo ongeveer als dit: "Precies zoals het dier stuk is gesneden, zo kan... "(wie ook) worden stuk gesneden."

Het teken.

Er is een laatste parallel tussen het met Awraham gesloten convenant en andere convenanten uit dezelfde historische tijdperiode. Dat aspect is het concept van een convenantteken: Soms wordt een convenant vergezeld door een extern signaal of teken om de partijen te herinneren aan hun verplichtingen. In onze *parasjah* bevestigt de Heer een duidelijk en onmiskenbaar teken voor het convenant met Awraham - de besnijdenis (Hoofdstuk 17). Vanwege dit, ...werd de besnijdenis in de Joodse traditie beschouwd als het kenmerkendste teken van het convenant; het is bekend als de *B'riet Milah*, het convenant van de besnijdenis. Wat is de betekenis van de besnijdenis? Enigen zien er een hygienisch doel in. "Het wordt erkend, dat besnijdenis altijd verscheidene effecten heeft op hygiëne. Het heeft voorbehoedende kracht tegen tal van kwalen en is preventief erg efficiënt tegen kanker van de geslachtsorganen. Maar hoe belangrijk deze factoren van hygiëne en culturele traditie ook zijn, de context van Beresjiet 17 dicteert dat de besnijdenis door G'd aan Awraham en zijn nakomelingen - de ontvangers van Awraham's convenant - in de eerste plaats als een teken van het convenant werd gegeven. Hertz vatte dit het beste samen als hij schrijft: Tot wat ooit de oorsprong en doel ervoor kon worden opgespoord of als een maatregel voor waarborgende zindelijkheid en gezondheid (Philo) of om buitensporige lust tegen te gaan (Maimonides) of als een offerande symbool voor Awraham en zijn nakomelingen, al deze begrippen zijn verdrongen en de rite is het blijvende symbool van de wijding van de Kinderen van Abraham aan de G'd van Awraham.

Bescherming van de gelofte

Het mannelijke seksueel orgaan is het opmerkelijke goddelijk geschapen orgaan voor de doorgave van het zaad van de ene generatie naar de andere. De besnijdenis (het rondom snijden) van dit kanaal zou het beeld van zijn complete omsluiting met G'ds beschermende en productieve wil afbeelden. In Beresjiet 17 worden er twee verzekeringen gegeven dat G'd van plan is Zijn beloften te houden. Vanwege ten eerste Zijn Naam als *El Sjaddai*, אֱלֹהֵי שַׁדַּי. Ten tweede omdat Awram's en Sarai's namen veranderd werden in Awraham en Sarah. Dewariem 30 en Kolosse 2 verwijzen resp. naar de besnijdenis van het hart en die van het vlees t.g.v. de verlossing van Jesjoea.

Studievragen:

1. Wat betekent het voor Awraham om zijn thuisland te verlaten voor het land Kanaän?
2. Uit welke soort geestelijke achtergrond kwam Awraham?
3. Wat is een convenant? Welke van de kenmerken van de oeroude Nabije Oosten convenanten worden in deze parasjah enige gevonden?
4. Waarom denk je, voegde de schrijver het verhaal van Malchi-tsèdèk toe aan de tekst?
5. Wie was Malchi-tsèdèk? Wat denk je over de in het commentaar besproken uitleg van Psalm 110?
6. Wat denk je, dat de verwantschap tussen Malchi-tsèdèk en Jesjoea is?
7. Waarom denk je dat in hoofdstuk 15 de Heer tussen de stukken dieren door wandelde?
8. Welke verklaring maakte G'd in hoofdstuk 15aan Awraham? Waarom? Wat denk je dat het betekent? Wat zijn de gevolgtrekkingen voor gelovigen in Jesjoea?
9. Welke profetie sprak G'd uit in hoofdstuk 15? Waarom denk je dat Hij het in deze bijzondere context openbaarde?
10. Hoe zou jij de ogenschijnlijke geestelijke staat van Hagar omschrijven?
11. Waarom denk je dat Saraï Hagar behandelde, zoals ze in hoofdstuk 16 deed?
12. Wat deed de Heer om Hagar te verzorgen?
13. Wat is de betekenis van Isjmaël voor het globale verhaal van Israëel?
14. Hoeveel keer verschijnt het woord "convenant in hoofdstuk17? Gebaseerd hierop, wat denk je dat de bedoelde boodschap van het hoofdstuk is?
15. Wat is de betekenis van G'd geopenbaard als "El Sjaddai?"
16. Waarom veranderde de Heer Abram's en Saraï's namen?
17. Wat was de betekenis van het convenant in hoofdstuk 17?
18. Waarom denk je dat de besnijdenis een geschikt teken van het convenant is?
19. De besnijdenis van het hart wordt naar Dewariem 30 en Kolosse 2 beschreven. Wat anders beeldt besnijdenis uit? Hoe?
20. Beschrijf de verschillen tussen het convenant met Awraham en het convenant met Mosje. Hoe zijn ze complementair en niet tegenstrijdig?
21. Hoe helpt de illustratie van Hagar/Sarah in Galaten ons om de theologische verwantschap tussen deze beide convenanten te begrijpen?

J. H. ten Kate, 17 Oktober 2002, (naar Berkowitz)